

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

Cap. decimum sextum. De multis Scotis tam absurdis quam impiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

est vt Geneva fieret sentina, in quam Italia Gallia- que sordes vniuersas apostatantium sineret im- mare, sed eiusmodi sentina ex qua tanquam satir- gine collectitia rursus peiore admistione Calui- niani Spiritus emanarent in reliquum orbem, ma- ximè septentrionem. sæpius quidem Caluinus eiusque sectarij cum huius farinae hominibus con- gressi ac colloquuti sunt, sed nullo cum fructu, vt Sandomiriensis An. 1568. cum Trideitis (a) & ibid. An. 1570. cum Ministris quarumlibet secta- rum (b) & Cracouiensis An. 1573. iterum cum Mi- nistris cuiusvis sectæ (c) & Vilenensis An. 1577. (d) & alterius cuiusdam Anno MD LXXXI. ce- lebrata Synodi exitus testantur. Vos enim, siue Lutherani siue Caluinistæ, vel inuiti fa- teamini necesse est, si ex vna scriptura res aga- tur, Nouis his Arrianis &c. cedere vos coactum tri, non minus quam Patres olim Veteribus Aria- nis, nisi ad vnanimem Ecclesiæ consensum & Tra- ditionem, illorum exemplo, confugiatis. Hæc e- nim illos docuit, tres personas consubstantiales esse, seu eiusdem natura & essentia, quas nos adoramus vnum Deum in plenitudine Trinitatis, & aquali- tate Trinitatis, in vna sola Deitate: sic vt subst- antia singularitas non confundat personarum plurali- tatem, & Trinitatis distinctio Deitatem non separet, qua vna tantum est: sed maneat vna Trinitas, & trina vnitatis: Itemque in Iesu Christo duas quidem & perfectas esse substantias, sed vnam tantum esse Per- sonam; vt nec naturarum distinctio persona vnitatem se- paret, nec substantiarum distinctio confundat vna perso- na. In Deo vnam tantum esse substantiam, sed tres personas: in Iesu Christo, duas substantias, sed vnam personam. Dic sodes quisquis es, qui nihil nisi S. Scripturam, nihil nisi expressum Dei Verbum audire vel reci- pere vis, quibus armis contra hos pugnabis? qua ratione te ab infinitis quæ ab ipsis afferuntur argu- mentis extricabis; nisi Traditionem & Ecclesiæ consensum velut pro sacra habeas anchora? Sed in- felices hos relinquamus; & ad alios eorum socios ac similia hæreseon Architectos transeamus, at præcipuos tantum. Omnes enim quis recen- seat? De illis quidem vbi de rerum, in Polonia & vicinis locis mutatione agetur, nouus dicendi campus aperietur.

De Georgio Blandrato Italo illud hoc loco tantum addam, ab eo in Transiluaniam transgre- so, Ioannem Secusium, Principis medicum imo principem ipsum Lutheranum, inde Caluinianum, actandem Arrianum factum. Principis huius casus

multos alios quoque impulit secumque traxit. Biblia vero tum misere admodum corrupta sunt, quæ Blandratus à Iacobo Palæologo in Græcam, & à Polono quodam Matthæo nomine vtroque Antitrinitario, in Hebraicam linguam verti cura- uit, vt nouis substitutis vocibus & phrasibus, sen- sum euertere, suisque opinionibus accommo- darent. Porro Blandradistarum hæresis fuit, præ- ter alia infanda, ab Apostolis solum Deum Patrem & vnum hominem Iesum Christum fuisse prædi- catum, sed postea à Catholicis esse excogitatam Trinitatem, & duos in mundum inuictos Chri- stos. Ab Apostolis fuisse prædicatum, illico post Ascensionem Domini ad futurum Antichristum & Ecclesiam aboliturum, idque iam pridem fa- ctum esse, ac Christi regnum interijisse funditus. Iidem coniunctis sibi Caluinianis & Bezanis Mi- nistris in Polonia & Transilvania, asseruerunt tres personas esse tres Deos & huius doctrinæ testes Caluinum, Bezam &c. Caluinianos primores ci- tabant. (d) Hinc Beza Statorum Blandratæ socium acriter suis epistolis perstrinxit. (e) Porro Blan- drato auiar à nepote pecuniæ eius inhianse vel alia causa mortem acceleratam præfocacione; de quo vide plura infra in Hungariæ & Transiluanicæ historiâ.

DE MVLTIS SECTIS TAM AB- surdis quam impijs.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM.

- I. De Anti Marianis, & alijs Deipara Virginis hostibus.
- II. De stirpe B. Virginis.
- III. De Antinomis, Boquinianis, Hutistis, & Inuisi- bilibus.
- IV. De Libertinis.
- V. De horribili Effrontium secta, & Valentianis.
- VI. De nouis Flaccianis, Manichæis, & Samosatensis.
- VII. Misera imperita plebs stultitia.

A a

VIII.

a Anatomia Eccles. Cathol. Tract. 2. pag. 113. Bronius in M. S. Tomo XXI. Annalium. b ibid. pag. 115. Anatom. c ibid. ead. pag. Anatomia. d pag. 116. Anatomia. cit. e Anatomia Eccl. Cathol. Tract. 1. pag. AA. ibi citatis pag. 21. & 22. f Epist. 16.

VIII. De Suenckfeldio nova harescos auctore.
IX. De Spiritualibus.

7. **S**ed nec tu, o Sancta Dei Genitrix, hæreticorum nostri sæculi morsus effugere potuisti: nec quisquam fere Ecclesiam oppugnavit, quin te simul oppugnarit. O scelus! Etiam Antimarianorum nomine quidam gloriantur; & ut Antitrinitarij illi filio tuo nostro Redemptori divinitatem; sic illi Virginitatis laudem tibi ereptum eunt. Tam in te quam in illum iniurij, dum Deo τὸ ξοῦν te, id est, Deiparam, appellari non ferunt. Aiunt infernales lingua, serpentis illius, cuius caput illa contrivit, progenies Mariam alios quoque liberos habuisse, quod ipsum olim Cerinthus dixit, teste Ireneo (a) nempe, Mariam non solum Jesu Christi fuisse matrem. Idque Sacram Scripturam celate non potuisse, dum fratrum Christi mentionem facit. (b) Sed errant, ad litteram non ad rem attendentes. Si enim hæc sit vis eius vocis ut Frater solum notet eos qui ex eodem patre vel matre corporaliter prognati sunt dicendum quoque, erit ex Gen. 14. 14. Loth Abrahæ fuisse fratrem, qui tamen ex Gen. 14. 12. manifeste fuit filius fratris Abrahæ. Et Laban eadem ratione frater fuerit Iacobi, qui tamen avunculus fuit. Gen. 19. Nec hac iniuria contenti, ceteris feminis similem vel æqualem eam faciunt, (c) sexus illius vitij obnoxiam, & in peccatis conceptam. Sed quodnam vitium, quod peccatum esse potuit vel in corpore vel in anima eius quæ sacratum fuit divinitatis? (d) An divina maiestate dignum erat, è corpore fordibus infecto nasci? Sed hanc nobis doctrinam novorum Evangelicorum schola peperit; illa vetus Nestorij fuit hæresis, ab infelici homine Steinbergero, Prædicante in Moravia, renovata. Melanchthon Mariam non plurius quam quamvis aliam feminam peccatricem sibi esse dicit (e) Alius non minus eam peccato & damnationi quam Adamum & quemvis alium hominem obnoxiam fuisse contendit (f) Peccatum aeterno supplicio dignum ab ea commissum scribit Spangenbergius. (g) Aeternam meruisse damnationem prodidit Brentius (h) Ambitionis & vanæ gloriæ accusat Oecolampadius. Audi quid Centuriatores dicant. (i) Aiunt, omnes Patres errasse in eo, quod dicunt, Mariam Virginem singulari privilegio à peccato fuisse exemptam, nec quidquam vitiosum aut inquinatum in anima eius fuisse. Relicto enim Iesu in templo, non minus peccasse,

quam ipsam Evam, humanum genus perdendo. Vnum & solum Iesum Christum à peccato esse immunem. Sed quis Catholicorum hoc negat, incepti? Volus Christus sine peccato est per naturam, tam ratione hypostaticæ unioni, quam quod divina voluntas suppositum regebat: at B. Virgo per gratiam: *Maculam in ea non esse*, dicit Sapia. *Virgine hac nihil post Deum integrius, purius, ac mundius cogitari posse*, testatur S. Athanasius. Diabolus ipse per Mahumetis os fatenti coactus est, *in hanc unam Virginem nihil sibi iuris aut potestatis fuisse*: Virgo ante partum, & post partum Verbi increati, quod creavit cælum & terram. Et vos qui veri Christiani videri vultis, nõ solum in dubium ista revocatis, verum etiam ludibrio habetis. Scribit Calvinus, (k) *eam si virginitatis servanda votum fecerit, Deo illuisse*. Et aibi ait, *ex malitia quadam potentiam Dei ab ipsa circumscribi ac contrahi; uti antea à Zacharia quoque. additque operam ludere, qui ab omnibus eam vitij excimare velint*. Petrus Martyr (l) *Non oportet credere inquit, eam perpetuo fuisse virginem*. Et Beza in Colloquio Possiacciensi, (m) *Quid hoc referat. Cur hoc credam, quia Scriptura nihil de hoc certi asserat*? Quod ille responsum in suis ad Condæum Principem literis repetit probatque. Sic quoque Copronymus Jonomachus loquutus est, *Christum scilicet natum esse ex matre sua*. O indignum facinus! Hascene eam quæ salutem mundo peperit, contumelias pati de qua pessimi non aliter loquuntur quam de vilissimo Munditæramento, ut Lutheri, (n) & Brentij (o) scripta testantur. Incertis prognatam parentibus, Centuriatores (p) scribunt, quamvis Scriptura aperte dicat eam de tribu Juda, & è regia stirpe Davidis fuisse ortam.

Sed quid horum improbitatem miramur? quæ & olim Manichæi sic locuti sint, Augustino teste. (q) &

a Ireneo l. b. 1. cap. 25. b De Antimarianis. Vid. lib. Hieron. ab Hamgeste ad Carol. Dus. Borbo. Cassand. de duab. natur. in Christo. Coecius lib. 8. Thes. Cath. 14. & 19. c Calvin in Har. d. Matth. 29. e An. in cap. 12. Ioan. in expos. Evang. de conceptione Christi. g Possill. in Dom. post Epiph. Ann. in cap. 2. Ioan. i Cent. 11. cap. 4. Cent. 9. 1. lib. 1. Cent. 2. & 4. De Concept. Virg. c. 18. Gregor. de Valent. lib. 2. de Euchar. cap. 1. Marl. in cap. 1. Luc. k Cal. Harm. in cap. 1. Luc. ver. 134. In cap. 4. ad Rom. m Beza. in præf. N. T. Const. Mag. Ann. pag. 114. n Luth. Possill. Evang. de Ann. o Brent. in Evang. p Centuria 1. cap. 10.

(9) & Celsus Apostata, ut Origenes (r) ait, ignobilem eam & rusticam appellavit. Sic nuper vnus, Evangelicorū in Francia numero, S. cœlorū Regi-
næ genealogiā carpere ac vellicare aggressus est, contra diuina S. Matthæi & S. Lucæ testimonia: quorum ille ab Abraham vsque descendendo, alter ad primum parentem Adam ascendendo, Iosephi putatiij Saluatoris nostri parentis genealogiam deducit. An vero vlla certior aut vetustior genealogia, quam illa Matthæi ac Lucæ Euangelistarum dari possit non credo. Voluit enim Deus vt omnium tribuum & familiarum registra à Synagoga, in qua Dei erat Spiritus, qui est Spiritus veritatis infallibilis, diligenter asseruarentur, eum in finem præcipue, vt veritas promissionum ipsius de Messia Abrahamo factarum, qui è tribu Iudæ & familia Davidis nasci debebat, liquido cognosceretur. Sic etiam æterna Sapienzia omnia quæ ad Messiam seu Vnctum Domini pertinent, certis quibusdam signis notauit, ne quis deciperetur. Hinc videmus tempus & locum Natiuitatis à Prophetis prædicta, tum circumstantias vitæ, passionis & mortis ipsius; nec non qualitates eius quæ fructum hunc benedictum in ventre suo portatura erat expressas. Et quanquam ex Græcis ac Latinis Patribus possem ostendere à B. Luca Genealogiam B. V. recenseri vti à S. Matthæo genus Iosephi, tamen si quis hoc vellet negare, illum ego Beati Hieronymi ratiocinatione conuenirem dicendo, quod quamuis Sanctus Iosephus Saluatoris nostri pater non fuerit; quia tamen eum ab infantia educavit, Virginemque Mariam antea sibi desponsauerat, ob eam causam ipsius Iosephi Genealogiam esse ab Euangelista contextam, vt ex ea B. M. V. genealogia intelligeretur. (s) Illa enim lex in lib. Numer. cap. 36. & vlt. expressa legitur, *ne femina alijs viris quam qui de ipsarum tribu, nubant, itemque vt omnes viri ducant uxores de tribu & cognatione sua, quo hereditas permaneret in familijs, nec sibi miscerentur tribus.* Et hoc quidem perentibus Iosephi posteris, ita fuit decretum. Sic igitur Spiritus S. Iosephi genealogiam describens, & ab Adamo, per Abraham, Iudam & Dauid deducens, satis indicat Mariam Virginem Iosepho desponsatam, ex eadem fuisse stirpe. Huic rationi si Antimarianus se opponat, dicendo ex Tribu Leui licuisse ducere & duci de alia familia, & sic Mariam posse ex Leui tribu assumptam videri, huic respon-

debitur illud: licet tribui Leui, cui nulla certi fundi erant assignati, cum alijs tribus, vt cum tribu Iudæ & c. contrahere nuptias liceret, ac præsertim cum filiabus quæ hæredes non essent: Mariæ tamen Virgini tamquam vnicae familiæ suæ & hæredi nulli nisi qui de tribu sua esset, nubere licebat. Sed & ad præcidendam omnem dubitationem, Euangelistæ, dictante Spiritu Sancto, veram Saluatoris nostri genealogiam ex linea masculina Abraham, Iudæ, Davidis, & c. describere intendunt, è qua Saluator secundum promissiones Patriarchis illis factas, nasci debebat. Quod sane fieri non potuit, nisi Sancta Maria Virgo, è qua sola Christus carnem assumpsit, ex eadem tribu, & familia, nimirum, Abraham, Iudæ & Davidis fuerit, ex qua eius sponsus. Hæc ad os impuris illis hominibus ocludendum sufficiunt, ac præsertim execrabili illi *Simoni Budneo*, qui doctrinam hanc Antimarianorum præter alios Ebionitarum Nouorum de Christo in Lithuania disseminauit. Nos cum Sancto Ambrosio dicamus (t) *Claudat os calumnia, taceat hæresis, nec vllum contra Dei matrem contumeliosum verbum proloquitur.* Bredembachius in Historia Liouonica narrat, feminam quandam huius sectæ in Festo Assumptionis Diuæ Virginis ancillæ mandasse vt balneum calefaceret; excusantem se vero, & diei illius atque ipsius D. Virginis reuerentiam obtendentem, his verbis increpuisse: *Abi superstitiosa, & fac quod te iussi.* Maria femina fuit vt ego, & nihilo plus. Quid fiet? Inijciuntur in fornacem ligna, subijcitur ignis, nec tamen illa ignem concipiunt: mox vero delapsus è cælo ignis vniuersam domum corripit, & in cineres redigit.

III. Ad alios iam venio. Ac primum ad *Antimarios*, id est, Legis aduersarios: quorum auctor fertur Ioannes Islebius Agricola & Iacobus Schenkus Lutherani Anno 1538. (u) Aiunt quidem hunc à Luthero persuasum, errorem agnouisse ac reuocasse: sed Luthero mortuo ad vomitū rediisse, testatur Theologi Islebienses. Hæc noua sua Theologia, quæ Schlüsselburgius in LXV. redigit articulo

Aa 2 los

a Lib. 13. contra Faust. cap. 9. b lib. 1. & 2. contra Celsum. c in cap. 15. Matthæi. d Epist. 7. e Vlenberg. Vita Melanch. cap. 12. num. 3. & Vit. Luth. c. 29. Anatomia Eccl. Cathol. Trac. 1. f Lib. 40.

culos, (a) latissimam omnibus vitijs & flagitijs fenestram patefaciunt, uti Lutherus quoque in libro de Concilijs. *Quamvis scortator sis, latro, fur, &c. crede & salvaberis. Quisquis Evangelij promissis crediderit, salvus erit. Quicquid libet, licet, modo in Christum credas.* (b) Annon hæc eadem initio fuit Lutheri doctrina? Nullam iustitiæ Antinomi, sed misericordiæ tantum locum concedunt. Nullos esse diabolos credunt; ut Athei, nullum Deum.

Ex his prodierunt qui *Infernales* ac *Inferiales* dicuntur, (c) qui Infernum nihil aliud esse dicunt quam sepulchrum, ut ita descensus Christi ad Infernos, de sepulchro eius tantum sit intelligendus. Hunc intellectum articulo huic Lutherus primus affinxit, quem Bucerus, Beza & alij sequuti sunt. Et hic idem bonus Doctor, ut Inferni metu Mandatum liberaret: quæ de eo dicuntur risui habet; & fabulas esse dicit: quum etiam ipsi diaboli nondum sint in inferno (vide Commentarios in II. caput Jonæ) neque animæ in Paradiso; quæ extremum illud Judicium expectantes, tum demum ad suum quæque locum profecturæ sint. Sunt alij qui *Boquiniani* vocantur, (d) à Boquino eorum magistro, qui docuit; Christum non pro malis & improbis, sed pro fidelibus tantum esse mortuum; & eoque frustra malos ad mensam Domini accedere. Post hos existerunt *Hutista* al *Hutita* (e) qui ad certum & præfixum tempus extremi Judicij diem continuo expectant; & quamvis toties hæcenus deceptos se viderint, illum tamen non minus pertinaciter quam Judæi Messia: sui adventum, expectant. Filiorum Israel nomen sibi vindicant.

Porro *Hutista* à Joanne quodam *Hut* appellati, qui in carcere mori quam ab errore discedere maluit. *Invisibiles*. (f) ut Staphylus scribit, docebant Ecclesiam visibilem esse non posse, ut quæ in cordibus Electorum sita, soli Deo nota sit. Hunc errorem Calvinista quoque amplexi sunt, qui quum Ecclesiam suæ originem demonstrare non possint, invisibilitatis ei separium seu velum obdixerunt. Sed frustra. Si enim invisibilis esset Ecclesia, is qui prima eius fundamenta iecit, frustra nobis mandasset *ut fratrem incorrigibilem Ecclesia indicaremus*. (g) Quomodo ergo verba faciemus ad eum qui à nobis videri non potest? Annon vacuum hoc & ridiculum fuerit fratrem corrigendi remedium? BESS. Paulus Apostolus Episcopis & Presbyteris Ephesinis mandans, *ut attendant sibi & universo*

*gregi, in quos Spiritus S. ipse posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei quam acquisivit sanguine suo, (h) annon, inquam, rem impossibilem illis mandat, si Ecclesia videri non potest? Annon pulchrum sit spectaculum videre Pastorem cum pedito per campos hinc inde errantem, & voce ac fistula oves, quæ tamen nullæ usquam apparent, vocantem ac ducentem? Quomodo vero illud intelligendum est quod S. Paulus & Barnabas Antiochia Ecclesiam congregasse dicuntur (i) si Ecclesia est invisibilis? Quid ergo congregarunt? an phantasmata; aut Democriti atomos? Idem S. Paulus in Actis Ecclesiam non semel salutat. (k) Quam ergo tan Chimæram, quam nonquam quisquam viderit? Non ita est, sed Ecclesia ab Oriente usque ad Occidentem splendoris sui radios iacit ut Origines ait. (l) Chrysostomus dicit *facilius esse obscurare solem quam Ecclesiam*. (m) Et Cyprianus, *Ecclesiam luminis Salvatoris circumdatam, radios suos undique spargere ait*. (n) Augustinus vero *cacos esse eos affirmat, qui magnum & excelsum hunc montem, Ecclesiam nempe, videre nequeunt*. his alijsque innumeris argumentis territi Invisibiles eo se, duce Molinæo & alijs mendaciorum fabris, convertunt, ut duplicem faciant Ecclesiam Christi, unam Visibilem comprehendentem & malos & bonos & reprobos & electos, aliam Invisibilem solos bonos, solos electos & salvandos complexam. Sed, ô iterum cæci, frustra vobis talia consuitis perizomata filij Adæ. *Vna est Christi Ecclesia* uti & vir unius uxoris caput, non duarum. Ita que scyllam fugientes inciditis in charybdim & declinantes malleum, impingitis in incudem, revertimini ad metam potius, & nolite diligere vanitatem & querere mendacium.*

V. De *Quintinistis* potro agamus qui à Quintino factore natione Picardo etiam *Picardita* sunt nominati, orti Anno MDXXV. tum quum quisque novam sibi fabricaret hæresim, in Brabantia alij A. 1518. assignant. Iste Quintinus unam cum Copino Jusulano (o) Caput horum fuit & dux magnæ illius *Libertinorum* cohortis, omnes religiones amplecten-

a Lib. 4. o b Tom. 1 Coll Mensal. Alber. in præfat. de lib. in Carolstad. Chytraus. Schlüsselburg. Tom. 7. c Vide Staphil. Confess. Mansfel. T. de Antimon. fol. 89. Luth. 10. 4. Ten. fol. 43. Luth. de Conc. in cap. 27. Matth. Beza in c. 2. Act. d. Anato. Eccl. Cathol. e Anatomia Eccl. Cath. Tr. 1. F. Anato. loc. cit. g. Matth. 18. h. Act. 20. i. Act. 14. & 15. k. Act. 18. l. Orig. hom. 30. in Matth. m. Chrys. hom. 4. in cap. 6. Isa. a lib. 3. cont. Parm. o Anatom. Eccl. Cathol. 1.

plectentis, nec ullam tamen habentis Deo aiunt
perinde esse quomodo quisque ipsi seruiat. Nullum esse
peccatum nisi eorum opinionem, qui se peccare putant;
Infernus illis est Timor Dei: Paradisus conscientia divi-
ni iudicij timorē contemnens: Ex his, si qui Deum esse cre-
dunt, eum tamen in throno suo minime fatigandum cen-
sent. Quid enim, inquit, isthac minuta ad ipsum? Hæc
illi à Luthero didicerunt, qui in Captivitate sua
Babylonica ait, Deum nihil curare quid nos faciamus.
Iidem dicunt, quemadmodum homines diversis ser-
cuis & cibis, sic Deum diversis cultu delectari. Hæc ea-
dem Themitij Philosophi sunt sententia, dicen-
tis, Divinæ essentia eam esse magnitudinem &
sublimitatem, ut tamen diversis modis, ad eius
cognitionem pervenire queamus. Iacobus Car-
rio in Chronologia sua testatur, (a) in Palatinatu
Anno MDLVI. miram eiusmodi hominum fuisse
frequentiam, quodque ibidem Lucianista dicti
sint, eo quod omnes religiones irrideant, sacro-
que, & in primis magni illius legislatoris Moysis
libros pro nugis & fabulis habeant. Prævit et-
iam his Lutherus Tomo 3. fol. 40. 41. rela-
tis, quæ hic appono: *Moysem neque audire vol-
lumus, neque videre, nam Moyse Iudæico populo datus
est, neque quicquam ad nos pertinet, qui ex gentibus fa-
cti sunt Christiani. Sit igitur Iudæis sicut Speculum Saxo-
nicum, neque nos gentes inquietat, quemadmodum Cal-
lia Speculum Saxonum non curat &c.* Et infra: *Cum
quisquæ Moysem tibi proponit cum suis præceptis, ne-
que cogere vult ut ea observes iudic. Abi ad Iu-
dæos cum suo Moyse. Ego Iudæus non sum. Ne me cum
Moyse, involvas. Ille Magister est omnium carnificum,
nec quisquam eum terrendo, minando, angustiando ty-
rannidem exercendo, increpando & fulminando superat.
Moysem cum sua lege ego nolo habere, est enim Christi
Domini hostis &c.* Ad hanc tribiam saltitare cepe-
runt Libertini & Lucianista illi, ex quorum of-
ficina prodijt nefandus iste libellus, in Germania,
quamvis alibi excusus, invalescente passim hæ-
resi, non infrequens, horribili titulo, *De tribus
impostoribus &c.* inscriptus, quo tres præcipue
religiones, quæ unum & verum Deum, qui
creavit cælum & terram, quamvis diversa ra-
tione agnoscent, Christiana nimirum, Judaica &
Mahumetana, irridentur. Sed ex ipsis Inferni fau-
cibus libellum hunc eructatum, non argumen-
tum solum, sed vel solus titulus ostendit. In
summa, libellus est sæculo isto dignus. Hunc
ego infamem partem lubens æterno suppress-

sissem silentio, nisi ante me Hofius & Ge-
nebrardus eius fecissent mentionem. Memini
me puerum in Collegio Prelato exemplar vi-
disse apud Petrum Ramum, hominem ex-
cellenti doctrina præditum; nisi in pervesti-
gandis religionis secretis multum operæ ac
studij ponens, ea ad Philosophiæ leges expen-
disset. Dici non potest quam interim cupide
libellus iste nefandus fuerit exceptus, & per
multorum manus vagatus. O cæca curiositas,
quor tu animas in puteum illum infernalem (b)
per Lutherum reſeratum præcipitasti! Sed
quid? Annon superiorem annis, nimirum An-
no M D LXVIII. Theſes Cracoviæ impressas
vidimus; quibus hæc inter alias fuit inserta.
*Dicimus nos, post mortem animam non superesse.
Figmenta hæc sunt Antichristi, ac potissimum Pur-
gatorum & sanctorum invocatio ad quæstum ex-
cogitata: quibus anima immortalitatem Mundo per-
suadere voluit.* Alius huic non absimilis, im-
multo perniciosior libellus Cracoviæ Anno
MDLXXXVIII. excusus fuit, hoc titulo, *Reli-
gio Simonis: qui Cælum patrem, ac Terram ma-
trem nostram facit. alius Deus ibi nullus.* Sta-
philus testatur, Anno MDLVI. (c) in Bohemia
sectam esse exortam eorum, qui omnia quæ de
Deo aut divino cultu dicantur, pro nugis & fabulis
habuerint, statuerintque animas unâ cum corporibus in-
terire. Sunt hi ipsi illi Picarditæ Genævæ Jealus qui-
dam in publica concione confirmavit eandem im-
pietatem ut Vetus scribit. (e) Eandem opinionem
infelix quidam nostri sæculi Episcopus, homo
multæ lectionis, feminæ amore postea perditus,
tam doctrina quam exemplo suo subditis iam ante
ab antiqua religione demotis, impressit, nimirum,
Religiones omnes, modo in Deum ferantur, &
Naturæ legibus consentaneæ sint, bonas esse.
Quinetiam in conventibus aliquot bonorum isto-
rum hominum deliberatum fuit, de una ex Ju-
daica, Turcica & Christiana religione con-
flanda.

Sed quid? Quam amabilis tibi videtur eorum
hæreticorum societas, quæ *Amoris familia* appella-
tur? Item *Fratres Amoris*: Auctor Cypriæ huius fa-
milie

Aa 3

familie

a Pag 151. b Apoc. 9. c In epist. ad Episc. Agr. Vid. Lib. Tiguri impressum An. 1587. B. Iob. fides & confessio de resurrectione mortuorum.

miliæ fuit Henricus Nicolai, Hollandus, Sanderō arreſtante (a) in Anglia potiffimū frequens eſt; hominū eſt perditorum, qui ſine Baptiſmo ac ceteris Sacramentis viuunt ac moriuntur: neque liberos vlla Dei aut ſacrorum cognitione, ſed ciuilitate tantum quibusdam viuendi præceptis inſtruunt. In præcationibus quotidianis tres tantum priores orationis Dominica petitiones recitant, neque peccatorum remiſſionem flagitant, vt qui ex Deo natos ſeſerunt, & patrem celeſtem ſcire quod contentis in 4. poſtremis partibus orationis indigeant filij eius. Hoc ſufficere. Aiuus præterea Ieſum Chriſtum imaginem tantum eſſe eſſentia dextra Patris. Patrem ſe cum ipſis ſecundum hominem inferiorem humanificare; & ſecundum hominem inferiorem in vno cum ipſo ſpiritu ipſos edificare. Inde concludunt, Animam creaturam non eſſe, ſed increatam Dei particulam. (b) Secta ſua conditore diuinum appellabant hominem, in Dei eſſentiam (ſic enim de ſe ipſo ſupradictus Nicolaus loquitur) transformatum. Ex hac hominum colluue tamen Caluiniſtæ hominem flammis deuoverunt Anno 1588. eo quod Chriſtum negaret vnquam in æterum natura fuiſſe.

V. Sed quid, putas, dicit poſteritas, ſi Effronzium nomen audierit? (ſic enim vel Frontones ab Eraſmo (c) vocatur.) qui frontem ſibi eousque radunt dum ſanguis eſſuat, ac de in oleo inungunt: ſicque pro Chriſtianiſ, nullo alio baptiſmo uſi, haberi voluit. Hoſ idem teſtatur Anno M D XXXIV. vnā cum prædicantibus Tranſiluania doctrinam ſuam præſiſſe. Dicant præterea, Spiritum Sanctum eſſe tantum mentis quandam eleuationem, & animi motum à Deo inspiratum. Spiritus S. adorationem, idololatricam eſſe: quum Spiritum S. adorandum eſſe in ſcripturam uſurpam habeatur. Sed ô inepti! Annon Sacra ſcriptura Spiritum Sanctum Deum eſſe docet? Si Deus, ergo adorandus eſt. Glorificate, & portate Deum in corpore veſtro, inquit Apoſtulus. (d) Quem Deum? inquit, S. Auguſtinus) niſi Spiritum S. cuius templum corpus noſtrum eſſe dixerat.

Fuerunt etiam eodem fere tempore Valentiniſta, à Valentino Gentili Conſentino Pædagogo orti & dicti qui Serueticum errorem tam in Germania quam Polonia auſus fuit renouare, aſſerentes, non tres eſſe perſonas in eadem eſſentia, ſed eſſentiam eſſe ſolius Patris, qui ſolus verus ſit Deus: Filium vero Patris eſſe conſubſtantialem, quaſi gratis aut ex mutuo: eundem nihilominus à Patre ſubſtantialiter diſſerre. Impurus hic homo ex Italia profugus, Tiguri pri-

um, deinde Geneuæ virus ſuum ſparſit, lenius tamen tractatus quam Serueticus. Eiuſmodi enim erroribus, in vrbe manere iuſtus fuit; ſed metuens ne Serueto ſecundus adderetur, in Sabaudiam clam aufugit: vnde à Blandrato & Alciato ſimiliter Geneuæ profugis euocatus, in Polonia cum eiſdem conceſſit. Ex horum inter ſe confulis opinionibus nouum doctrinæ genus natum eſt, quod non exiguam Europeæ Sarmatiæ partem infecit. Huius opera Georgius Paulus è Caluiniſta Arrianus factus, & ipſe venenum ſuum multis in locis diſſeminauit. Lutherani & Caluiniſtæ quum ad hos oppugnandos alia armâ non haberent, vim verbo Dei fieri dicentes, Concilia, Symbola Nicenum & S. Athanaſij antiquitatem denique eis obijciebant. & de ijs quæ ſuperbe antea contemnere & ſatidire ſolebant, honorifice tum loquebantur, antiquitatis auctoritate vel veteribus vtentes veſtimentis. Contra hos Sigifmundo Auguſto rege iubente. Anno M D LXVI. inſignis Cõuentus in Polonia celebratus fuit, vt alibi dicam. Porro inter nouos hoſ Apoſtolos diſſenſione orta (Blandratus enim ex toto Arrianum ſerebat. Alciatus ad Mahumetiſmum propendebat) Gentilis à Rege proſcriptus ac ditione ſua excedere iuſtus fuit. Ante abitum Regi librum exhiberi curauit, in cuius præfatione, folio ſexto, vehementer conqueritur, quod voces illæ monſtroſæ & abſurdæ (ſic enim loquitur) *Perſona Eſſentia, Vnitas, Trinitas*, ab Eccleſia receptæ ſint. Quis verò inde non extremam hominis malitiam animaduertat? Quum enim Eccleſiam penitus euertere conſtituiſſet, fundamenta eius primum ſuffodienda, & voces iſtas quæ veluti ſpeculæ ſunt, vnde hoſtilis aſſultus proſpiciatur, emouendas ſibi putauit. At Catholici qui Iudaizare neſciunt, vocibus iſtis *Perſona & Trinitate*, vtuntur, & infelices Tritheiſtas deteſtatur. Iidem à vocibus *Eſſentia & Vnitate* quas noui Arriani deleras cõperent, nequaquam abhorrent. Sed ad Gentilem redeamus: qui Polonia eiſtus in Morauiam, inde in Auſtriam, ac tandem Bernam Helueticorum conceſſit, vbi eodem A. M D LXVI. vti Serueticus antea Geneuæ, fato functus eſt in igne eo quod Caluini nomen laceratſet, in ipſo proteſtatus ſupplicio, ſe mortem hanc ob diuini nominis

a Vide Reſcium fol. 343. Anatomia Eccleſ. Cathol. Tr. 1. b Acoſto de orig. hæreſ. c Epit. d 1. Cor. 6.

nominis & gloriæ defensionem subire. Hic finis fuit Valentini Gentilis, à quo totanimè seducta & in exitum præcipitata sunt: qui vti in propaganda sua doctrina quamdiu vixit, audacissimus; ita in eadem defendenda ad mortem vsque fuit pertinax desinens blasphemare, cum desijt spirare.

Sed & aliud sectariorum genus in illis locis, per quæ noui Apostoli Genesæ egressi, vagati sunt, reperitur, eorum scilicet qui *Hofmannista*. Vel Melchioritæ dicuntur. Iste enim Hofmannus Anno 1538. exortus in publicum Argentinæ concionatores ad disputandum prouocauit super articulis suis. Nempe Deum ex se, non Virgine carnem factum, vnam habere naturam: & hominem in gratiam receptum, & sua culpa in peccatum relapsum, saluari non posse. Cogitet quisque quomodo ille ad hanc sententiam defendendam Scriptura vsus sit, quæ frequentissime illud inculcat, *Deum peccatorem quòtiefcumque penitentiam egerit, recipere paratum esse*: & quam bene ille S. Ioannis Baptistæ, Apostolorum, & ipsius Dei Filij & Saluatoris nostri, ad penitentiam nos inuitantium, & salutem promittentium, verba intellexerit.

VI. *Manicheorum* similiter *Novorum* hæresis eodem tempore à Flaccianis renouatam circa Anno 1542. vidimus, deoominatis: quamuis pro Lutheranis haberi velint. Certe Schlussemburgius in libro De noua Manicheorum secta primas dedit. Matthiæ Flaccio Illyrico quos ille è Lutheranis & Sacramentarijs quasi constat, Manis errores sequi scribit. Id hominum genus in Austriam quoque penetrauit. Post Flaccium vero præcipui fuerunt, eius hæresis affectæ, Cyriacus Spangenbergius, Christophorus Irenæus Saxonix Ducis Concionator, Martinus VVelfius Prædicans Orlamundanus, Matthæus Schneiderus Prædicans in Thuringia, & alij. Quemadmodum vero Flaccius Manichæos errores resuscitauit, sic alij Samofatenicos, vt Staphylus scribit. Qui horum libros, & in primis Socini Samofateniani contra Lutheranum Volanum legerit, deprehendet vix huic alij quam Catholicorum armis atque argumentis vti, vt ipse traditionibus & Patrum atque antiquitatis auctoritate eleuata, hacque vna ratione illorum ictus declinare. *Patres sunt, inquit Socinus. Sed quid? Et ipsi homines sunt. Numquid Deus non minus nos quam ipsos illuminare potest? In terra quidem iudex nullus est penes quem sit religioni controuersias decidendi potestas, quam solum Dei*

verbum. Hæc diuerticula atque effugia sunt omnium hæreticorum. Miraris, Lector, tantam hæreticorum ac tam diuersorum colorum, tantam in schola Sathanæ classium, tantam Euangelicorum, scilicet, multitudinem: qui omnes se Iesu Christi filios dicunt, qui omnes etiam cum vitæ periculo opiniones in suo cerebro natas mordicus tuerentur, tam de salute quam de morte sua certi.

Sed nondum ad tragœdiæ huius caratrophæ peruentum est. In scena adhuc versatur diabolus, & tamquam choragus, alias subinde atque alias nouas personas producit: vt sunt *Vncti*, (c) *Puritani*, (d) & alij de quibus agemus infra vbi de Anglia sermo erit. Sed & alios hic omitto, *Hussitas*, *Taboritas*, *Vtraquistas*, *Calixtinos*, in iv. librum ad Bohemix historiam reiectos; itemque, *Veteres Waldenses* in Gallia (de quibus etiam alibi) & infiatos alios, nulla re quam ignorantia & pertinacia inter se conuenientes, vt qui veluti fluctus maris reciproco quodam opinionum æstu inter se colliduntur, erroresque fouent incompatibiles. Hos velut in stadio cum dæmonibus decurrere, ac de brabeo cum ipsis contendere, merito dixeris. Iidem nihilominus cum primitiua Ecclesiæ nati videri volunt. Mirum quod non ante eam, quemadmodum Arcades ante Lunam, natos se dicunt. Imo vero inuentus est eiusmodi qui pro Lutheranis triumpharet hoc versa. *Constans nostra Fides annorum millia quinque, ultra sexcentos inuariata lucet.* Cum Catholicus religioni sanctæ accinisset, *Mille & sexcentis micat inuariabilis annis.*

Sunt quoque *Fratricelli*, qui Iesu Christi infantes se iactant. Infames hæretici, qui brutorum more in synagogis suis, extinctis candelis, promiscue concumbunt. Horum secta quantum ad fidem, ex Lutheranorum & Picardorum confusis inter se opinionibus est composita. Auctor eorum fuit quidam Hertog nomine præter recentissos, hætenus sunt quoque Semilutherani, Antilutherani, Luther-Osiandriani, Luthero Zuingliani, Luthero-Caluiniani, Luthero-Papistæ: & in vniuersum tam fertilis est tamque multiplex Lutheranorum secta, vt vndecim eorum factionis Anno MDLIX. Principum iudicio hæreseos fuerint cõdemnatæ, vt Stapletonus scribit (e) silentio etiam præ-

a Anatomia Eccl. Cathol. Tr. 1. b Socin. lib. de Christi Natu c Anatomia Eccl. Cathol. d ibid. c Lib. 4. Controu. cap. 13.

prætereo Mansfeldianos, Heshusianos, Lopsenses, Macedonianos, de quibus Hosius in Anti Brentio, & alij: qui omnes ad reformandam Ecclesiã se natos dicunt. Quamvis autem plerique harum sectarum, quas in præcedentibus capitibus enumeravi, Auctores in suo, ve ita dicam, fumario suffocati sint, non paucos tamen successores reliquerunt, qui populis Septemtrionalibus opinionum suarum fumos vendiderunt: quorum memoria æterna potius obliuione obliteranda, quam nostris scriptis posteris tradenda est. Quamvis horum quoque memoriam non aliter, quam Perilli taurum conseruari operæ precium videtur, vt quoties eorum nomen vsurpatur, toties maledictiones & execrationes in auctorum capita iaciantur.

VII. Ab his miseri & vecordes homines excantati, iam hunc iam aliorum nouorum istorum vatum sectabantur. Vidistis supra eos qui montes Apocellanos, ductu Prophetæ sui, conscenderunt, vt inde ad cœlum ascenderent: hic nouum audi prophetam, Lutheri discipulum, certum diem extremo iudicio & cœlorum apertioni constituentem; de quo Hanardus Camerius scribit. (a) Hic Michael Stifelius Arithmeticæ aliquantum gnarus fuit: qui vidente fere atque audiente Luthero in pago VVitebergæ vicino, Holsdorff dicto, auditibus suis, ad quos docendos à Luthero fuerat appositus, persuasit, 11. die Octob. A. M D XXXIII. Mundi fore finem. Hac fama diuulgata, plerique in Saxonia & Misnia relicta agricultura, & omni negotiorum cura abiecta, totos se orationibus dederunt. Forte illo ipso die post horam decimam, quã ille vltimam cõstituerat, atrox tẽpestas exorta, vaticinio fidem pãne fecit: cuius tamẽ vanitatẽ cœlum non multo post rursus serenatum & multo magis quam antea sudum, prærefecit. Tũ Stifelius vates captiuus VVitebergam abductus, sed Lutheri opera liberatus, & ad Ecclesiam suam fuit remissus. Hac dere elegantes existant Poetæ cuiusdam versus, quos hoc loco apponere visum est.

*Ehsus Fauste (precor) nunc, quod me perdidit audi.
Est in Saxonia, quæ me nutritiit alumnus,
Patria, de lignis Holsdorffia dicta vocatur.
Hac cum susciperet falsis de vaticinijs vnum,
Se simul & miseros nos perdidit ipsa colonos
Funditus: & miserè stricto velut ense peremit.
Namque Michaelem quendam pro vate recepit
Nominè Stifelium, socium comitemq; Lutheri,*

*Cum coleret monachos, & cum turbaret eosdem.
Is se sacra putans mysteria scire deorum,
Quadrati numeri secum ratione putata,
Dixit in hoc ipso, quem nos memorauimus anno.
Quid foret Octobris decimam lux circiter horam
Tertia supremi perituri terminus aui.
Credita sub tanto res tanquam vera magistro,
Agricolis ruri, sed & intra mania ciues
Luminibus claris obducta nubes fessellit.
Quem non deciperet credebar idipso Lutherus
Vaticinatus, subscribere atq; Melanchthon.
Hi qui Misniacam subigebant vomere terram,
Et qui Saxonici cultores raris eramus:
Incultos agros, incultaq; tecta domorum,
Et patiebamur sine frugibus arua perire,
Hoc satis esse rati, si tantum venter haberet,
Quantum sufficeret dictas ad temporis horas.
Nos igitur socij, summis pro viribus omnes
Pergræcābamur sic, vt nihil esset in are,
Nil in idem pecoris, cum tempora dicta venirent.
Cum tamen ille dies Octobris tertius esset,
Conueniunt omnes, quarum stultissimus ipse
Consistit, medius faustumq; precatur, & orat:
Agricolis etiam frustra metuentibus, inquit
Stifelius clamans: surgendi tempus adesse,
Supremum que diem nostra venisse salutis.
Nam quo quisque modo vestitus siaret ibidem,
Hoc debere statim cœlo super æthera ferri.
At cum iudicij iam dudum tempus abisset
Vt dubitans se cum præfagia falsa putaret,
Fortuita quidam veniens ab origine ventus,
Eludit subito mendacem turbine vatem,
Qui simul ac perijt, nos pande periuimus vna,
Quod non adfuerit iudex cum turbine Christus.
Nam propter pecudes, propter bona perditã, in cœlis
Grata dies nobis toties promissa fuisse.
Ergo Stifelium manibus post terga reuinctis
Atq; manus pedibus per murua vincula nexis,
In curru positum nunc huc raptaamus, & illuc,
Donec ad eximiam fessi deuenimus urbem,
Candida qua niuis sortitur nomina montis.
Hic nos iudicio damnandum sestimus æquo,
Parua petitori magno solatia damno.
Sed frustra petimus, frustra culpamus iniquum,
Frustra carceribus clausum detruimus hostem:
Quo duce communis sortis fortuna perisset:
Nam (quia de corio fuit ipse Lutherus eodem,
E quo Stifelio factum dedit ocrea nomen)
De manibus nostris, & certa morte redemptum
Excellentis magica turpissimus arte Lutherus
Stifelium*

Stifelium nota præfectum reddidit adi.
 Nos vero miseros, miseros nos ille reliquit
 Elusos misere; quorum pars rabe periiuit:
 Pars sua crudeli confodit pectora ferro.
 Pars quorum numerum fugiens mæstissimus auxi,
 Diuersas adijt patrijs à sedibus oras.
 O utinam vero contingeret in finis ordo,
 In quo sexusij mihi pondera ferre liceret.

Alius quidam recordiâ Stifelio nihil cedens, è nostra schola egressus, (a) Ioannes Campanus nomine, in Cluienti ditione populo similibus deliramentis illustr. Omnes vero hi, quos in hæresis hoc theatro diuerso habitu à nobis productos vidisti, quamuis ipse Orcus nihil euomere potuisset execrabilius, impijs suis erroribus Sacram Scripturam prætexebant, hanc cynosuram suam & regulam esse iactabant; nec quidquam in ore ipsorum erat frequentius quam Euangelium: à quo etiam, more omnium hæreticorum superbum sibi, ad Catholicis insultandum sumentes titulum, EVANGELICI appellari voluerunt. Et hunc quidem titulum non Lutherani tantum, sed & Zuingliani, Caluinistæ, Anabaptistæ, & alij omnes ex æquo sibi vendicant.

VIII. Horum vnus equestris ordinis, solus facere tentauit quod ipse diabolus tentare vix ausit. Contra enim quam alij fecerant, Sacram Scripturam penitus abolere conatus est, Lycurgi credo, exemplo, qui leges suas scripto consignari noluit. Hanc enim omnium controuersarum, & litium aiebat esse subiectum. Gaspar Schvvenckfeld ei nomen fuit, quem Lutherus per ludibrium Stinckfeld appellare solebat. Licet vero doctrina huius hominis omnium fere reliquorum dogmatis aduersaretur, non paucos tamen nacta fuit sectatores. Fuit vero Schvvenckfeld natione Silesius, nobili loco natus, disertus admodum, qui sectam quandam inter Romanum Antichristum & Lutherum hæresarcham, vt VVigandus scribit, & ipse in libro *De triplice vita* fateatur, inter mediam eudere instituit; petitis ex Apocalypsi præcipue argumentis vel deliramentis potius, & in omnibus non literali, sed mystico seu spiritali quæsito sensu. Inter alios ipsius sectatores quos eloquentia & doctrina sibi adiunxerat, fuit Sigismundus quidam Pastor Lignicensis, qui vnâ cum Schvvenckeldio Silesiæ populos multis erroribus implicauit. A Friderico Palatino Comite eiectus Schvvenckfeldius in Saxoniam abiit, vbi cum Luthero de aliquor Fidei

articulis disputauit, persuaderi tamen non potuit, vt ad Lutheranam Ecclesiam, cum qua diuortium fecerat, rediret. E Saxonia Augustam Vindelicorum, atque inde Vlmam & Argentoratum peruenit, nouam suam religionem, totam spiritualem, & nihil carnale, vti dicebat, redolentem, vbique disseminans, ac plures passim tam eloquentia quam externa vitæ sanctitate siquidem in se ipsum valde fuit rigidus, & hominum iudicio agebat vitam valde alienam à vitijs, quæ apud Lutheranos vigeabant, à quibus suos strenue auocabat, & priuatim in domibus habens conciones ad se alliciebat. Suos sectatores *Confessores gloria Christi* appellari voluit. Lutherus vero hunc hominem acerbè oderat & quamuis, ex Lutheri scriptis dogma de Deificatione Christi hominis hausisse se profiteretur, nihilominus tam ipse quam omnes cum ipso sentientes in Conuentu Anno M D XXXVII. Smalcaldiæ habito, hæreseos fuerunt condemnati. Eius de Cœna Domini sententiæ suæ Explicationi VVolfgangus Capito magni nominis Prædicans applaudit, præfatione libris eius præfixa.

Præcipua erratici huius Equitis dogmata fuerunt: (b) Ad salutem consequendam nec lege nec scriptura opus esse: oportere hominem diuina inspiratione doceri, & Dei opera in magno huius Vniuersi libro proposita contemplari, atque ex eis Dei cognitionem haurire. Scripturam S. meram esse creaturam & occidentem literam: Iesum Christum non contineri sub littera; sed diuino spiritu, qui se hominibus communicet, cognoscendum esse. Ad hæc probanda, S. Scripturæ utebatur testimonijs (c) Ac primo, *annon*, inquit, *apud S. Mattheum ipse Saluator dicit, Nos vnum tantum magistrum in cœlis habere, neque alium esse qui docere nos possit aut debeat? Et apud S. Ioannem, solus Christus Verbum esse dicitur. Et D. Paulus, Littera, inquit, occidit: spiritus autem viuificat &c.* Hic vero mi Lector vide quæso, quam turpiter homines S. Scripturam abutantur, & insignem hominis improbitatem, Scripturam ipsa Scriptura impugnare atque euertere conantur! vt legere est in libris ab ipso editis. *De abusus Euangelij, & De Verbo Dei.* Simili ratione Ambro-

B b
 sius,

a Lindanus lib. 1. cap. 9. de fug. Ido. b Vid. Confess. Mansfeld. & Lauren. Hartenr. Illyr. in Præf. super Epistola Postelli. Vlenberg. Vir. Luth. cap. 32. n. 2. Schüsselb. in Casal. Hæret. de Schvvenck. Curæ in Chron. Silesia Anatom. Eccl. Catholica Tract. 1. c. Esa. 18. 1ere. 29. 1. Thessal. 2. 2. Per. 1. &c.

sius, nescio quis, verumque Testamentum rejicere non dubitavit, ut Eccius in Refutatione Zuinglianae Confessionis testatur, & alius nostri temporis scriptor, Ortho Braunfelsius nomine, Evangelia ab Apostolis scripta esse negavit: adeoque hos sapius fictis narrationibus historiam suam referisse, summa cum impietate asseveravit. Schvuenckfeldius præterea renouatis veterum Manichæorum & Valentianorum erroribus, docuit, Iesum Christum non in utero Mariæ virginis virtute Spiritus Sancti fuisse conceptum, sed, quod hominem à Deo ad nos redimendos expresse creatum, sibi coniunxerit: huncque ipsum hominem post ipsius ascensum ad cælos Deum, factum esse. (a) Personam Filij esse quoque personam Patris. Non à Deo Patre verba hæc de cælo prolata, *Hic est filius meus dilectus*; sed vocem tantum fuisse de nubibus expressam. Fidem nihil aliud esse quam essentiam & naturam Dei. Omnes Christianos naturales esse Dei filios, ex natura & essentia diuina ab ipso procreatos; Christum vero omnium esse sanctissimum, primogenitum & hæredem. Oh horribiles blasphemias! Recte ergo Hofius ait, Sathanæ Euangelium à Lutheri initium cepisse; idemque per Schvuenckfeldium fuisse consummatum, tanta discipulorum & sectatorum frequentia, ut multis in locis Germaniæ & Helvetiæ plures Schvuenckfeldiani quam Lutherani reperti fuerint. Georgius quidem Häsfeldius Calvinista Schvuenckfeldium vicæ probitate atque integritate Lutheri superiorem fuisse testatur, sed Melanchthon longe aliter sentiebat, dicens, Schvuenckfeldium centum habere manus, & armatas vndique circa se copias, quibus nefaria passim scripta spargat, & turbas atque seditiones excitet. Viginti octo annis quibus hinc inde vagatus est, quin quaginta libri ab ipso scripti feruntur, à Schlussemburgio libro X. recensiti: quos ille plerosque vix dum natos ad Lutherum mittere solebat, ut cum tanto magis ireret. Vide hic etiam Lectorem amice, quæ ratione Lutherum Deus per suos punierit, & quamuis Lutherus simpliciter fuerit malis ex suo abyssi puteo aperto: siquidem missis ad Lutherum libris suis, cum nuncius Schvuenckfeldij censuram urgetet; in hunc modum Lutherus nuncio eius rescripsit: *Mimuncie, Domino tuo Casparo Schvuenckfeldio renuntiabis, quod à te litteras ipsius acceperim & libellos. Atque, utinam ille cessaret. Nam ignem accendit in Silesia de Sacramento qui nondum extinctus est, sed ardebit in ipsum perpetuo. Præterea nunc progredere ad Entychianismum renouans & Ecclesiam perturbat*

bat cuius rei mandatum non accepit, nec vocatus est. Insanus morio per demonem obsessus nihil intelligit nec scit, quid garrat. Quod si non vult quiescere, nō est quod me post hæc obrundat . . . . . (Omitto spurcissimum verbum à Luthero posuimus) libelli mittendis, quos diabolus ex ipso euomit, & per posteriora emittit. Atque, hoc extremum à me iudicium habeat & responsum: increpet Dominus in te Satan, sit spiritus tuus, qui te vocauit & cursus tuus, quo curris & omnes qui participant tibi Sacramentarij & Eutyriani tecum in perditionem, quia scriptum est: *currebant & ego non mittebam &c.* Anno 1545. Ita Lutherus sub finem vitæ valde munde.

Docuit idem Schvuenckfeldius, stultum esse cogitare, Christi corpus in Sacramento præsens esse. Hominem sine Sacramentorum mysterijs saluari posse, neque ea ad salutem esse necessaria. Corpus Christi de cælo assumptum, modo quodam aereo panis circumfundit. Ex quo sequitur, corpus Christi iam glorificatum omnia replere. Vides ubiquitarum originem, atque qui Saluator corpus suum ante glorificationem discipulis manducandum dedit, & corpus post glorificationem demum, ut dicit Schvuenckfeldius deificauit. Non minus ergo inepta quam impia est Schvuenckfeldij opinio, quæ olim etiam fuit Appollinaris, Marcionis, & Valentini existimantium, Christum corpus suum de cælo attulisse. Qui plures Schvuenckfeldij errores cognoscere cupit, Confessionem Mansfeldensem legat. Lutherus summus nouorum Evangelicorum Pontifex Schvuenckfeldium reprehendit quod docendi munus usurparet, nec rationem suam probare posset. Sed festucam in oculo alterius vidit, qui trabem in suo videre non poterat.

Furiosi huius hæretici non minus furiosus hæreticus Lutherus (b) passim mentionem facit, ac præsertim ubi diuersas de Cæna Domini opiniones recenset. Schvuenckfeldius enim dicebat, verba hæc, *Hoc est corpus meum*, plane esse obliteranda, ut quæ spirituali intellectione, obsterent. Sic verò intelligenda: *Hoc est corpus meum* id est, *Corpus meum est hoc*, nimirum spirituale quiddam. Zuinglius, ut scribit V. Wolfgangus Capito, *Est*, interpretatur pro *significat*. Oecolampadius *Corpus* pro *figura Corporis*. Schvuenckfeldius, *Hoc*, pro signo quodam spirituali, quo animus ad panem illum cælestem

a Cochli. cap. 3. & 4. de scrip. & Eccle. auctoritate. b Tom. 12. Vitæ. p. 210. Tom. 8. p. 173. Schlussemburg. de Schvuo. p. 42. c Luth. Tom. 2. Germ. fol. 259 & in 17. cap. Ioan. & in Breui Conf. Tom. 8.

Item, qui ipse est Christus, eleuetur. Nolo confundi his ineptiis immorari: non possum tamen non mirari extremam eorum amentiam qui tam absurdis, non dicam SS. litterarum Doctores, sed ne homine quidem dignis, opinionibus assentiuntur. O cœcas hominum mentes, ô pectora cœca! O miram diaboli astutiam, & quiduis suis persuadendi artem! Contra nobilem hunc Doctorem, cuius secta post mortem Lutheri præcipue inualuit, circa Annum MDLIV. Lutherani quamuis diuersarum factionum Naumburgi synodum celebrarunt, cui interfuerunt Amsdorffius, Ionas, Pomeranus, Cruciger, Melancthon, Coruinus, Bucerus, & alij: ac post multam disceptationem ac diffensionem, Schuuenckfeldianorum sectam cõcondemnarunt, ac præcipue errores duobus libris Schuuenckfeldij *De duplici statu Christi, & De vero Euangelij usu*, comprehensos.

IX. Schuuenckfeldianorum sectæ affinis est illa quæ *Spiritualium* dicitur, qui & ipsi Scripturam nihil ferè faciunt. Vt enim Schuuenckfeldius passim, ac præcipue in libello *Valere* inscripto, docet, scripturam duos habere sensus, vnum literalem, qui sit in utroque; alterum mysticum & spiritualem, ad quem sola à Deo rapta anima penetrare possit: sic Spirituales solis sibi veram rerum ad religionem pertinentium cognitionem datam esse asserunt. nec opus esse Sacramentis aut vllis alijs subsidijs quam deuota meditatione Saluatorem in Cruce verbis illis *Consummatum est*, pronuntiatis, satis ostendisse; omnia ad salutem peracta, nec vllò amplius opus esse sacrificio, lege, aut Sacramento. Sed & ex his eisdem vltimis Saluatoris nostri verbis, omnes noui isti Euangelici omnium ceremoniarum & sacrificiorum abolitionem euincere ac probare conantur, non considerantes, Dominum & Saluatorem nostrum illis verbis tantum ostendere voluisse, opus Redemtionis nostræ iam à se esse perfectum ac consummatum; & veteri Legi finem impostum; ac verus illud sacerdotale officium in longe excellentius esse commutatum, vt Sanctus Paulus in Epistola ad Hebræos testatur.

Omitto plures minorum gentium, vt ita dicam, hæreticos: quorum memoriam & doctrinam silentio obrui quam posteris tradi satis est. Quot quot vero exstiterunt, à Luthero omnes progressi sunt: qui primus enses gigantibus his ad cœlum oppugnandum, vel potius, tamquam alter Bepus Troianum illum equum, è quo tot arma totum cohortes ad euertendam Ecclesiam prodierunt,

fabricauit. O cœli opprobrium, ac terræ odium, hæretici! qui omnes nulla in re nisi in pessumdanda Ecclesia conspiratis. Sed agite prout lubet, omnes vestras vires contra eam conuertite: stabit illa nihilominus, & tamquam firmissima incus, v estros omnes ictus respuet atque eludet. Cyclopas hos & gigantes infernalis Vulcani ministros, (quorum omnem vim Ecclesia non minus fortiter quam rupes fluctuum impetum excipit ac frangit) merito dixerimus: videamus tamen an *ijdem locusta ille sint, quarum in Apocalypsi ex ore infernalis putei egressarum sit mentio.*

HAERESION QVAEDAM FIGV.

IA, ex Apocalypsi petita.

CAPVT XVII.

ARGVMENTVM.

- I. *Quæ sit stella illa in Apocalypsi è cœlo delapsa.*
- II. *Ante Lutheri aduentum Fides fuit vniformis.*
- III. *Quid significet fumus qui aerem obscurauit.*
- IV. *Quæ sit turba illa locustarum.*
- V. *Modus quo locusta progressæ sunt.*
- VI. *Regem non habent visibilem hæretici vs Locusta sed inuisibilem.*

Multitudinem illam hætenus confuso quodam ordine à nobis repræsentatam sectarum multitudinem non sine stupore intuenti, illud D. Ioannis de locustis ex abyssi puteo egressis vaticinium (a) itemque alia nonnulla ibidem prodita, impleta videntur. Per stellam illam è cœlo delapsam quid aliud intelligas quam Lutherum Monachum, hominem è terra quasi ad cœlum eleuatum, puritate & splendore quodam Ecclesiastici ordinis coruscantem primò, deinde vero Mundi huius cœno immersum, in cœstuosis innexam nuptijs, & in carnis & sanguinis voluptatibus sese volutantem, (b) qui vt prius Dei amore parentes, & fortunatarum ac dignitatum spem omnem à se abdicarat: sic eamdem rerum spe ac dignitate, omnem rursus pietatem ac religionem abiecit ac proculcauit. Et sic: à Saluatore nostro D. Petro Apostolo cœlorum clauis data sunt; sic ei qui per stellam hanc designatur, à Sathana clauis infernalis putei tradita à S. Ioanne scribitur: è quo aperto, fumus tamquam ex magna foenace exierit, solemque obscurauit.

Bb 2 II. Ante

a Vide Bellar. in Resp. ns contra Chytraum: & P. Cotton, in Apologia. b Apocal. 9.